

TYÖ- JA SUOJAVAATEOHJE

1. Johdanto

Tämän ohjeen laatimisessa on kartoitettu työ- ja suojavaate ohjeistuksia kaikkien Rovaniemen kaupungin palvelu- ja vastuualueiden osalta. Ohjeen laatimiseen on osallistunut toimialojen johtajia, työntekijöitä, työsuojeluvaltuutetut, palvelussuhdepäällikkö ja turvallisuusasiantuntija. Rovaniemen kaupungissa on tarkoitus yhtenäistää työ- ja suojavaate käytännöt säännöksiin, sopimukseen ja suosituksiin perustuen. Hankinnoissa noudatetaan taloudellisuus- ja tarkoituksenmukaisuus periaatteita.

2. Käsitteiden määrittelyä

Suojavaate

Suojavaate on tarkoitettu annettavaksi työntekijälle tai viranhaltijalle silloin, kun työskentelyolosuhteet ovat jatkuvasti tai pääosan työaikaa erittäin likaiset ja vaateesta normaalia suuremmassa määrin kuluttavat. Tällä tarkoitetaan märkien, liejuisten, nokisten tai pölyisten lisäksi kuumia, kylmiä tai kosteita olosuhteita.

Työvaate

Työvaatteessa ei ole erityistä suojaus ominaisuutta. Se on ammatti- tai työpaikkakohtainen vaate, esimerkiksi virkapuku, univormu tai ammattityövaate. Virkapukua käytetään esimerkiksi pysäköinninvalvonnassa.

Henkilönsuojain

Henkilönsuojain tulee hankittavaksi työnantajan kustannuksella silloin, kun työstä tai työolosuhteista johtuvaa tapaturman tai sairastumisen vaaraa ei voida välttää tai rajoittaa muilla työhön tai työolosuhteisiin kohdistuvilla toimenpiteillä. Henkilönsuojaimia ovat mm. päähineet, silmien, kuulon ja hengityksen suojaimet, käsi- ja jalkineet. Jalkineiden tarpeen arvioinnissa lähtökohtana on

liukastumisen ja jalkoihin kohdistuneiden tapaturmien estäminen. Erityistyölasien hankintaan Rovaniemen kaupungilla on oma ohjeistus.

3. Työnantaja antaa ja huoltaa - työntekijä huolehtii

Kvtes:n luku VI 2§:ssä on määritelty virka-/työpuku ja suojavaatetus. Jos työnantaja on velvoittanut viranhaltijan/työntekijän käyttämään työssään tiettyä virka-/työpukua tai määriteltyä suojavaatetusta, työnantaja hankkii ja huoltaa tällaisen puvun tai vaatetuksen.

Työnantaja antaa suojavaatteet työntekijöille pidettäväksi työpaikalla. Työnantaja huolehtii suojavaatteiden hankinnasta ja huollosta.

4. Työ- ja suojavaatteiden käyttö

Suojavaatteen käyttö

Suojavaate on tarkoitettu annettavaksi työntekijälle tai viranhaltijalle silloin, kun työskentelyolosuhteet ovat jatkuvasti tai pääosan työaikaa erittäin likaiset ja vaatetusta normaalia suuremmassa määrin kuluttavat.

Tällä tarkoitetaan märkien, liejuisten, nokisten tai pölyisten lisäksi kuumia, kylmiä tai kosteita olosuhteita. Suojavaate voi olla henkilökohtainen johtuen työtehtävän luonteesta tai työpistekohtainen riippuen tapauskohtaisesta harkinnasta. Kun työntekijä tai viranhaltija työskentelee vain tilapäisesti liikaavissa tai vaatetusta normaalia enemmän kuluttavissa olosuhteissa, voidaan työpisteeseen varata yhteisesti käytettäväksi tarkoitettu työpistekohtainen suojavaate.

Työvaatteen käyttö

Terveydellisillä, hygieenisillä tai muilla vastaavilla perusteilla työntekijä tai viranhaltija voidaan velvoittaa käyttämään tiettyä työpukua. Työnantaja hankkii kustannuksellaan mainitun työpuvun ja vastaa sen huollosta.

Henkilösuojainten käyttö

Työturvallisuuslain (738/2002) 15 §:n mukaan työnantajan on hankittava ja annettava työntekijöiden käyttöön työhön vaatimusten mukaiset ja tarkoituksenmukaiset henkilösuojaimet, mikäli tapaturman tai sairauden vaaraa ei voida välttää tai riittävästi rajoittaa teknisillä työoloihin kohdistuvilla suojelutoimilla tai työn organisoinnilla.

Valtioneuvoston päätös 1407/1993 määrittelee henkilösuojaimiksi kaikki työntekijän käyttämät henkilökohtaiset välineet ja varusteet, jotka on suunniteltu suojaamaan työntekijää tapaturmalta tai sairastumiselta Henkilösuojaimella ei päätöksessä tarkoiteta tavanomaisia työvaatteita, joita ei ole erityisesti suunniteltu suojaamaan edellä mainituilta vaaroilta.

Henkilösuojain tulee hankittavaksi työnantajan kustannuksella silloin, kun työstä tai työolosuhteista johtuvaa tapaturman tai sairastumisen vaaraa ei voida välttää tai rajoittaa muilla työhön tai työolosuhteisiin kohdistuvilla toimenpiteillä (työturvallisuuslaki 738/2002, 15 § 1 mom).

Henkilösuojaimia ovat mm. päähineet, silmien, kuulon ja hengityksen suojaimet, käsineet sekä jalkineet. Jalkineiden tarpeen arvioinnissa lähtökohtana on liukastumisen ja jalkoihin kohdistuneiden tapaturmien estäminen.

Työntekijän tulee käyttää saamiaan suojaimia huolellisesti ja ohjeiden mukaisesti. Työntekijälle on annettava riittävästi opetusta ja ohjausta suojainten käytöstä. Erityisesti tulee huolehtia siitä, että henkilösuojainten käyttö (esimerkiksi käyttöjaksot), puhdistus ja huolto määritellään riittävän tarkasti.

5. Vastuut ja velvollisuudet

Esihenkilöillä on vastuu huolehtia henkilöstön työturvallisuudesta. Esihenkilön on selvitettävä ja tunnistettava työstä, työtilasta ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät. Esihenkilön on valvottava, että työturvallisuuslain edellyttämiä henkilösuojaimia on työpisteeseen hankittu ja huollettu. Hän myös valvoo suojainten käyttöä. Esihenkilön on järjestettävä perehdytystä ja opastusta henkilösuojainten sekä muun suojavaatetuksen käytöstä.

Työnantajan ohella myös työntekijällä on velvollisuutena huolehtia osaltaan työn turvallisuudesta, olla huolellinen ja varovainen, ilmoittaa vioista sekä käyttää henkilösuojaimia. Työntekijän on työssään käytettävä sellaista asianmukaista vaatetusta, josta ei aiheudu työntekijälle tapaturman tai sairastumisen vaaraa (työturvallisuuslaki 738/2002, 20§).

6. Riskien arviointi

Työympäristön vaarojen ja haittojen arviointi on prosessi, jossa tunnistetaan työhön liittyvät riskit, arvioidaan riskien suuruutta ja vaikuttavuutta sekä torjutaan/vähennetään riskejä. Jos riski/vaaratekijöitä ei voida poistaa, on arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. Arvioinnissa huomioidaan sekä vakinaisessa että määräaikaisessa palvelussuhteessa oleva henkilöstö ja vuokratyövoima. Myös opiskelijat ja harjoittelijat on otettava huomioon siltä osin kuin heihin sovelletaan työturvallisuuslakia.

Vaarojen selvittämisessä on otettava huomioon muun muassa seuraavat asiat:

- tapaturman ja terveyden menettämisen vaara
- työn fyysinen, henkinen ja sosiaalinen kuormittavuus
- työpaikan ja työympäristön rakenteet, olosuhteet
- kemialliset, fysikaaliset ja biologiset tai hygieniatekijät
- koneiden ja työvälineiden turvallisuus
- sattuneet 'läheltä piti' - tilanteet, uhka- ja väkivaltatilanteet, työtapaturmat, ja ammattitaudit
- sairaudet sekä vaaratilanteet (esim. työtehtävissä tapahtuneet liukastumiset, esineiden putoamiset).
- työntekijöiden ikä, sukupuoli, ammattitaito ja muut henkilökohtaiset edellytykset.

Työn riskien arviointi tulee tehdä yhdessä työntekijöiden kanssa. Jos työnantajalla ei ole riittävää asiantuntemusta vaarojen selvittämistä ja tunnistamista varten, hänen on käytettävä päteviä, ulkopuolisia asiantuntijoita (esim. työterveyshuollon asiantuntemusta). Riskienarviointi on pidettävä ajan tasalla ja tarkistettava olosuhteiden olennaisesti muuttuessa.

Riskien arvioinnin yhteydessä tulee selvittää myös henkilönsuojainten valinta ja käyttö työpaikalla. Samalla arvioidaan suojavaatteen ja työpuvun käyttötarpeita. Suojavaatteen tarpeen määrittelyssä tulee ottaa huomioon eri hallinnonalojen ominaispiirteet.

Johdon ja esihenkilöiden tehtäviin kuuluu seurata sairauspoissaolojen ja työtapaturmien määrää, kestoja ja kehitystä. Nämä ovat osa myös henkilöstöraportointia. Yhteistoimintaelimissä, työhyvinvoinnin ohjausryhmissä, työpaikkakokouksissa tai vastaavissa voidaan käsitellä tapauskohtaisesti 'läheltä piti'- tilanteista, uhka- ja väkivaltatilanteista ja työtapaturmista johtuvia syitä ja pyrkiä näin ennaltaehkäisemään tapaturmia

7. Taloudellisista vaikutuksista

Suojavaatetuksen hankinta ja huolto aiheuttavat kunnalle myös kustannuksia. Työnantaja hankkii (ostaa tai vuokraa) tarpeelliseksi katsottavan määrän suojavaatteita, työvaatteita ja henkilönsuojaimia sekä päättää riittävän huollon järjestämisestä ja toteuttamisesta. Suojavaatteet ovat työnantajan omaisuutta ja ne ovat varustettu työnantajan tunnuksella. Niitä ei ole lupa käyttää työn ulkopuolella. Suojavaate ei ole henkilökohtainen.

Asianmukaisella vaatetuksella ja suojautumisella voidaan osaltaan vähentää työtapaturmia ja sairauspoissaoloja sekä estää myös ennenaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisiä.